

Kort historik och bakgrund till vårt område

Ekskogen har fått sitt namn av att det för flera hundra år sedan fanns en stor tät ekskog här. Liknande ekskogar fanns på flera andra platser tex Ekskogen utmed Roslagsbanan. De största ekskogarna i vårt land fanns längre söderut, Blekinge har eken som sitt landskapsträd. Ekarna kan bli upp till 1000 år gamla, de användes tidigare framför allt till båtbyggeri.

Gustav Vasa, var född i Lindholmen, strax norr om Vallentuna, valdes till kung 1523. Han förbjöd all avverkning av ek, han sa:
" Alla ekar tillhör mig, jag behöver träden till att bygga krigsfartyg av dem".
Han förbjöd även avverkning av bok, hassel, oxel, rönn, hägg o apel. Bönderna protesterade för de kunde inte utvidga sina odlingsmarker. De som inte lydde honom fick dryga böter o om detta upprepades så kunde vederbörande mista livet. Det behövdes ca 2000 ekar att bygga ett stort fartyg. Stora skogar skövlades även i denna trakt.

Timret kördes ut vintertid med hästforor från Långsjön ner till Garnsviken utmed låg linjen förbi Lortsjön o Hundsjön, mest var det utför, en sträcka på 9-10 km. Ungefär samma sträckning som allmänna vägen har idag. Timret flottades vidare via Trälhavet till skeppsvarven. På 1800-talet började man bygga fartyg av järn o stål, efterfrågan på ek minskade o kungens förbud upphörde. Inom vårt område finns bara några större enstaka träd kvar, flera mindre ser man på flera ställen. En del ekar är fridlysta tex, Rumskullaeken i Småland. Föreningssparbanken/Swedbank har den som symbol.

Flera jordreformer har genomförts i vårt land bla:
Avvittring från Kronomark till Byamark, Tegskifte, Storskifte, Lagaskifte, man skiftade o bytte mark. Fastigheten Ekskogen var ett frälsehemman med torpet Elgeby, detta innebar att hemmanet var frälst=befriad att betala skatt till kronan. Ursprungligen var det en adlig släkt som fått egendomen i förläning för att de utmärkt sig i krig eller utfört andra större offentliga uppdrag. Andra Frälsehemman var tex:
Hakunge gård, utmed vägen mellan Brottby o Åkersberga.
Lindö gård, mellan Vallentuna o Upplands-Väsby.
På denna gård bodde ätten Anckarström. Jacob Johan sköt kungen Gustav III år 1792 på en maskeradbal i Stockholm, kungen dog några dagar senare. Anckarström halshöggs. Släkten fördömde också gärningen, släkten tog namnet Löwenström. Som en försoningsgåva uppförde de Löwenströmska lasarettet i Upplands-Väsby.
De flesta gårdarna här runt omkring som hade jordbruk var Skattehemman, detta innebar att de betalade skatt till kronan vad den odlingsbara marken gav, skogen hade inget värde. För att nämna några Skattehemman var:
Brollsta, Morsta, Stångberga, de hade kanske en gång i tiden också varit Frälsehemman.
Morsta gård ägdes på 1960-talet av Kotschak. Han hade en piratradiostation "Radio nord", sände musik o reklam på frekvens 98,3 MHz från fartyget "Bon Jour", utanför Ornö.

Laga skifte genomfördes här 1858, då delades fastigheten Ekskogen i två delar:
Ekskogen 1:2 ca 113 hektar, ägdes av Elgeby och
Ekskogen 1:3 ca 170 hektar, ägdes av Ekskogen.
Ekskogen 1:3 ägde också en stor del av Långsjön samt ett litet skogsområde på andra sidan av sjön, där fanns ett litet torp som hette Duvdal, dessutom en mindre del av sjön Hoven.

Till Ekskogen 1:3 hörde flera mindre torp där de gårdsanställda bodde
Ett sådant torp låg vid nuvarande fastighet 1:73 på Vretvägen, en jordkällare fanns en bit därifrån
Man kan i dag skönja vägen dit, av husgrunden finns inget kvar men rester av jordkällaren finns
Enligt uppgift från Bengt Westin som köpte denna fastighet år 1964, fanns rester av en husgrund där
samt rester av kolmila ett stycke från torpet, vid nuvarande pumphus på Ringvägen

Vid Laga skifte 1853, avsatte man vissa områden för gemensamt bruk tex vägar, bäckar, utdikning
I alla tider har bäckar dämts upp för att med vattenkraft driva sågverk o kvarnar
Genom vårt område rinner en bäck från Hoven och en bäck från Skären, de flyter samman vid
nuvarande korsning Ring-/Bäckvägen o vidare ner till Långsjön

När Ringvägen byggdes så kom den bäcken att rätas ut till dagens sträckning
Ser man på topografin så rinner bäcken från Hoven i en djup ravin med en naturlig höjdsträckning på
dess västra sida. På den motsatta sidan byggde man en barriär bestående av sprängstenar, gamla
betongplintar jord o annat bråte
Rester av denna kan man se i dag bakom nuvarande busstur och vidare mot Bäckvägen
Man dämde upp bäcken o fick ett stort vattenmagasin med en fallhöjd på flera meter
Ett landområde på 7,6 kappland= 1200 kvm avstyckades som benämndes "Sågbacken"
Här anlade man en såg o en kvarn
Dammbyggnaden var strax nedanför den nuvarande allmänna vägen
Vattensågen o kvarnen kom att tillhöra Elgeby

Den dåvarande ägaren till Elgeby, Carl Erik Eriksson försålde 1881, hälften av denna till
hemmansägaren Jan Petter Olsson i Ekskogen, för 175 kronor "jämte en årlig avgift till Frälse
utgjorden Elgeby med en kanna (ca 2,6 l) spannmål hälften råg och hälften korn"

1882 fick J. P. Olsson lagfart på detta område, den fick benämning Ekskogen 1:4
Kvarnen var inte i bruk så länge för en vinddriven kvarn fanns i Brottbys
Sågen däremot drevs några år in på 1900-talet
Om man kollar kartan i dag så ser man att detta område har beteckning S:1 vilket innebär att det är
en samfällighet med flera delägare, i detta fall Ekskogen 1:3 och Ekskogen 1:4
Gärdet mellan vägen o bäcken kom att kallas för Sågvreten
Den som skötte sågen bodde i ett torp ovanför Sågvreten, alltså på nuvarande Sågvägen
Han grävde en brunn intill men fick dåligt med vatten, grävde en ny brunn lite högre upp med bättre
resultat. Rester av husgrunden o de grävda brunnarna finns fortfarande kvar

En damm med en mindre såg uppfördes vid Långsjöns norra utlopp som anlades av Sättra
Sjöns vattenyta var högre än den är idag det kan man se på berget mittemot badplatsen

I mitten på 30-talet avstyckades ett antal tomter från fastighet Stångberga vid Uggletorp, en del av
dessa kom 1964 att tillhöra vår Vägförening

1938 byggdes den gamla byvägen om o rätades på flera ställen, alltså nuvarande väg 977

1954 satte Krigsmakten/Försvarsmakten upp en luftbevaknings torn ca 300 m norr om Ekskogens
gård (triangeln 69,9). Kronan fick disponera marken i 50 år. Vägen dit kom att heta Tornvägen
När vårt område bebyggdes så var tornet en farlig lekplats för barn o ungdomar
Radio Skog hade en mast uppsatt i tornet
År 2002 monterade Försvarsmakten ner detta torn

Del 3

Enligt sonen Jan, köpte fadern Josef Birnik Ekskogens gård, år 1947, av bankdirektör Claes Groschinsky, denne ägde även gårdarna Stångberga o Morsta, dessa var också till salu 1959 donerade Claes G. en stor förmögenhet till en stiftelse inom framförallt medicinsk forskning

Stångberga gård på ca 600 ha, köptes av Paul Frenckler, han var läkare på Södersjukhuset
I dag är Stångberga ett sjukhem för äldre, den drivs i privat regi
Morsta gård på ca 650 ha, köptes av Direktör Alex Håkansson

Ekskogens gårdsarealen var ca 20 ha åker o ca 150 ha skog
Josef med familj, bestående av hustru o fyra barn, bodde i stan på Hornsgatan, de hade alltså Ekskogens gård som sommarbostad
Josef var pälsuppköpare
Bengt Westin, som bor på vårt område o hemmahörande från Kramfors trakten, har berättat att hans far levererade minkskinn till disponent Birnik

Under de första somrarna som de bodde där, fick Jan o hans äldre bror hämta mjölk från bondgården Sätermossen , som låg 2-3 km längre bort mot Sättra.
Ett mjölkmejeri fanns lite längre bort, i dag den röda byggnaden innan man svänger in till Björndalen
Under de tre första åren anlades på Ekskogens gård större o mindre byggnader för att kunna bedriva ett rationellt jordbruk. I dag finns bara annexet o Stall/Ladu byggnaden kvar, de andra är rivna

Flera pigor, drängar samt privatchaufförer anställdes på gården
Här fanns 4-6 hästar o 10-15 nötkreatur
Rättaren var Gustav Pettersson, han bodde med sin hustru o 3 barn i annexet

Gustavs ena bror Karl köpte tomten intill allmänna vägen, snett mittemot Ekskogens gård.
Han anlade en stenmur utmed vägen, stenen hämtade han från åkern nedanför, muren ser man i dag
En annan bror till Gustav var Folke, denne hade redan i början på 50-talet köpt en tomt vid Uggletorp, tomten var avstyckad från Stångberga. Folke var en av Sveriges bästa brottare på 40-talet

Jan, med sina syskon genomgick skolutbildning i Stockholm. När Jan hade gått ut grundskolan bosatte han med sin far på Ekskogens gård, sin vidare skolutbildning fortsatte han i stan, körde egen bil till Brottbby, trots att han ännu inte nått körkortsålder, för vidare färd med buss till stan

Josef avled i slutet av 50-talet, efterlämnade hustru och fyra barn
1960 försäljer hustrun fastigheten Ekskogen 1:3 på ca 170 ha,
till fastighetsbolaget "Stockholm med omnejd" som ägdes av kaffe bolaget "Möller"
Familjen behåller själva gården med tomtmark samt ett par avstyckade tomter, totalt ca 2 hektar

1961 sker viss ägoutbyte med fastighet Nybyn 1:1, senare även med Ekskogen 1:2/Elgeby
År 1962 påbörjas förrättning av Ekskogen 1:3
Vägar o tomter utstakas. Vattenfall tilldelas områden för uppsättning av transformatorer o elledningar dras fram.

Ett område på ca 25 x 30 meter avstyckades vid infarten till området, där skulle en större transformator station byggas, området fick fastighets beteckning 1:347. Detta område låg vid nuvarande infart till Uggletorp. Vattenfall ansåg att behov inte fanns, därför blev den obebyggd

återkommer till detta

1962-63 rätades den allmänna vägen ut vid några ställen bla förbi Sågbacken o utmed tomt 1:48 o 1:68, fortfarande ser man den gamla vägsträckningen samt rester av sågens fundament
En helt ny infart till Uggletorp byggs, de 8 fastigheter som på 30-40-talet avstyckats från Stångberga , ansluts till vårt område att ingå i vår blivande vägförening **fortsättning följer**